

та стримування цін від надмірного падіння. Для розв'язання більшості з цих проблем необхідна повноцінна інфраструктура ринку сортів рослин, усі складові якої працювали б у

злагодженому економічному режимі й передбачали максимально ефективну реалізацію насіння та розподіл ризику в процесі виробництва і реалізації його.

Список використаних джерел

1. Бакай С.С. Економіка насінництва / С.С. Бакай. – К.: Урожай, 1977. – 110 с.
2. Волкодав В.В. Зарубіжні фахівці стверджують, що сортові ресурси України – найкращі в Східній і Центральній Європі / В.В. Волкодав // *Зерно і хліб*. – 2008. – № 2. – С. 50.
3. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2011 році / Мінагрополітики України; Держ. служба з охорони прав на сорти рослин [редкол.: С. І. Мельник (голов. ред.) та ін.] – Вид. офіційне. – К.: ТОВ «Алефа», 2011. – 302 с.
4. Неттевич Э. Д. Рождение и жизнь сорта / Э. Д. Неттевич. – 2-е изд. – М.: Московский рабочий, 1983. – 174 с.
5. Пічкур О. В. Правова охорона селекційних досягнень у рослинництві: (монографія) / О. В. Пічкур. – К.: ПП «Авокадо», 2006. – 804 с.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», що затверджене Наказом Міністерства України від 18.10.99 № 242 та зареєстроване в Мінюсті України 02.11.99 за № 750/4043 // *Офіц. вісн. України* 1999. – № 44(19 жовт.). – С. 229.
7. Про приєднання до Міжнародної конвенції по охороні нових сортів рослин: Закон України, від 2 черв. 1995 р. № 209 / Верховна Рада України // *Відомості Верховної Ради*. – 1995. – № 22. – Ст. 168.
8. Худолій Л. М. Економічний механізм формування і функціонування ринку зерна в Україні / Л. М. Худолій. – К.: ІАЕ, 1998. – 212 с.
9. Юрчишин В. В. До проблеми розробки продовольчої (аграрно-продовольчої) доктрини України / В. В. Юрчишин // *Економіка України*. – 2001. – № 10. – С. 4–11.

Стаття надійшла до редакції 10.11.2012 р.

*

УДК 658.149.3:631.153.7

С.О. ТИВОНЧУК, кандидат економічних наук, доцент
провідний науковий співробітник
Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки"
Я.О. ТИВОНЧУК, кандидат економічних наук,
фінансовий аналітик фірми "Сингента"

Формування організаційних форм трансферу технологій в агропромисловому виробництві

Постановка проблеми. Трансфер технологій – це порівняно новий і маловідомий в агропромисловому виробництві України вид діяльності, який охоплює такі поняття як "інноваційний менеджмент", "комерціалізація наукових розробок", "впровадження інновацій". Якщо сформулювати у більш стислій формі, то трансфер технологій – це процес, завдяки якому ідея вченого або винахідника трансформується в комерційний продуктивний успіх як для автора, так і для всього суспільства. Одна з головних складностей організації трансферу технологій полягає в переконанні автора ідеї в тому, що довести її до успіху, до кінцевого наукоміського продукту в коротко- і довготерміновому періоді він самостійно практично не

зможє. Ідея розробника повинна пройти поетапний ланцюг: "теоретик – винахідник"; "дослідник – практик"; "дослідник – технолог"; "технолог – виробничник"; "маркетолог – продавець," залучаючи на своєму шляху в цю ланцюгову карусель й інноваційні інституції, і владні структури, й пресу, і банки, тобто трансфер технологій включає складний поетапний ланцюговий процес. До речі, основний акцент щодо трансферу технологій фокусується не стільки на технологію як таку, скільки на суб'єктах – учасниках цього процесу, що забезпечує платоспроможний попит, поширення на комерційних засадах технологічних знань прикладного характеру і досвіду відносно процесів, методів виробництва інноваційної продукції безпосередньо у відповідній галузі, між галузями, а також між країнами. Опрацювання ме-

© С.О. Тивончук, Я.О. Тивончук, 2013

тодичних підходів формування організаційних структур трансферу технологій – важливий науковий напрям переведення галузей економіки на інноваційний тип розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування трансферу технологій на сучасному етапі розвитку економіки є предметом досліджень багатьох іноземних та вітчизняних фахівців, зокрема: С.А. Володіна [1], В.М. Гейця, В.П. Семиноженка [2], П. Друкера [3], П.М. Музики [7], П.Т. Саблука [9], Д.М. Стеценка [10], О.Г. Шпикуляка [12] й Шумпетера [13] й інших. Разом із тим залишається низка питань, які потребують аналізу цього процесу з погляду виявлення сучасних тенденцій та форм його розвитку як нового виду діяльності й розробки методичних підходів щодо організації трансферу технологій в агропромислому виробництві.

Мета статті – узагальнення трансферу технологій в агропромислому виробництві, опрацювання методичних підходів до формування організаційних його форм і основних напрямів забезпечення докорінної структурної і технологічної модернізації виробничої бази галузей агропромислового виробництва

Виклад основних результатів дослідження. На сучасному етапі розвитку світогосподарської системи більшість держав, у тому числі й Україна здійснюють пошук побудови моделі перекладання концептуальних ідей сталого розвитку в проективну площину, забезпечуючи раціональну пропорцію інвестування наукових передпроектних досліджень і проектних рішень формування ринку технологій, який можна поділити на чотири сегменти: ринок патентів та ліцензій; ринок науко- і технологічноємної продукції; ринок високотехнологічного капіталу; ринок науково-технічних фахівців. Домінантна роль у цьому зв'язку, як показує досвід розвинутих країн, належить наростаючим процесам формування організаційних форм трансферу технологій, тобто передачі об'єктів права інтелектуальної власності (ОПІВ), котрі можна використовувати при виробництві наукомістких товарів та послуг, оскільки трансфер технологій, забезпечуючи якісні зміни в економіці, на 75-80 % визначає приріст ВВП [2].

Основними формами передачі ОПІВ, які впродовж останніх років набули поширення у світовій практиці, відповідно до чинних правових актів є:

патентні угоди – торговельна угода, по якій власник патенту уступає свої права на використання винаходу покупцеві патенту;

ліцензійні угоди – торговельна угода, по якій власник винаходу або технічних знань надає іншій стороні дозвіл на використання у визначених межах своїх прав на технологію;

«ноу-хау» – надання технічного досвіду і секретів виробництва, що включають зведення технологічного, економічного, адміністративного, фінансового характеру, використання яких забезпечує визначені переваги (звичайно комерційно);

інжиніринг – надання технологічних знань, необхідних для придбання, монтажу і використання куплених або орендованих машин і устаткування;

франчайзінг – надання прав на використання торговельної марки або фірмової назви, а також надання послуг по технічній допомозі, підвищенню кваліфікації робочої сили, організації торгівлі й управлінню [8].

Зазначені форми трансферу ОПІВ часто переплітаються і доповнюють один одного, що, безумовно, сприяє поглибленню інтеграції науки і виробництва на комерційній основі, створюючи об'єктивні умови для формування організаційних структур трансферу технологій.

В умовах функціонування трансферу технологій необхідно враховувати, що об'єкти права інтелектуальної власності за своєю характеристикою мають відповідні критерії охороноздатності та різні терміни правової охорони (табл. 1).

Використання об'єктів інтелектуальної власності юридично оформляється ліцензійним договором (виключна, одинична і невиключна ліцензії), який відрізняється від інших договорів купівлі-продажу тим, що продається або купується нематеріальний об'єкт. В аграрному секторі економіки України через слабку взаємодію науки й бізнесу трансфер технологій не знайшов свого належного розвитку, доходами від продажу інноваційних продуктів юридичні або фізичні особи не покривають свої витрати на наукові дослідження.

1. Характеристика об'єктів інтелектуальної власності

Об'єкт промислової власності	Об'єкт правової охорони	Критерії охороноздатності	Охоронний документ	Термін правової охорони
Винахід	Продукт (сорт, порода, штам, машина, знаряддя, ветпрепарат тощо) Процес (системи, способи технологічний процес) Нове застосування відомого продукту чи процесу	Новизна Винахідницький рівень Промислова придатність	Патент	20 або 6*
Корисна модель	Нове і промислово придатне конструктивне виконання пристрою	Новизна Промислова придатність	Патент	10
Торговельна марка (знак для товарів і послуг)	Будь-яке позначення (слова, літери, цифри тощо) або будь-яка комбінація позначень	Відповідність публічному порядку, принципам гуманності й моралі	Свідоцтво	10**
Авторське право та суміжні права	Майнові і немайнові права авторів та їхніх правонаступників (створення й використання творів науки): права виконавців та виробників фонограм	Новизна Відповідність публічному порядку	Свідоцтво	70

* Прийом заявок на 6-річні деклараційні патенти припинено з 01.01.2004 р.

** Термін правової охорони може бути продовжений ще на 10 років після закінчення попереднього терміну.

Дія охоронного документа на об'єкт промислової власності може достроково припинятися (цілком чи частково) на основі таких підстав: за заявою власника патенту; через невчасну сплату річного збору за підтримання дії охоронного документа.

Джерело: Підпригора О. Авторське право і суміжні права в новому Цивільному кодексі України / О. Підпригора // Інтелектуальна власність. – 2004. – № 2. – С. 16-20.

Так, у 2011 році надходження коштів від комерціалізації наукових продуктів та наукомісткої продукції науковим установам НААН за однією з перспективних форм передачі прав власності на ОПВ ліцензійними договорами становили лише 24,1% (табл. 2) від загальної суми надходжень до спеціалізованих фондів. Не здійснювалася комерціалізація наукових продуктів і за формою патентних угод. Це призвело до того, що до спеціалізованого фонду наукових установ НААН на 1 грн бюджетних коштів, виділених на наукову діяльність, надійшло лише 0,28 грн.

Основними видами ліцензійних платежів є: роялті, паушальний та комбінований платежі. Найбільшого поширення набули комбіновані платежі, які передбачають виплату ліцензіару ліцензіатом первинного сталого платежу до початку виробництва й збуту ліцензійної продукції з подальшою виплатою залишку розрахункової ціни ліцензії у вигляді роялті. Таким чином, ліцензіар має можливість одержувати відрахування від реального доходу ліцензіата протягом усього терміну дії ліцензійного договору.

Не набувши протягом 2006-2011 років (табл. 2) широкого застосування технологій,

аграрний сектор України втрачає можливість використання стратегії нарощування інноваційного потенціалу на пріоритетних напрямках НТП, що загрожує закріпленню у країні екстенсивної моделі розвитку агропромислового виробництва.

Водночас аграрна наука нині впритул наблизилася до необхідності заробляти кошти інноваційними продуктами. Наукові колективи НААН поряд з активним продукуванням наукових знань, адаптуючись до ринкової сфери, роблять перші успішні кроки щодо просування завершених прикладних розробок через ринкове середовище в агропромислове виробництво, створюючи організаційно-правові форми комерціалізації інноваційних продуктів.

Наприклад, у Селекційно-генетичному інституті – НЦНС НААН створені вченими сорти, гібриди нині стають реальними об'єктами ринку, а прийняття відповідної законодавчої бази дає змогу поступово змінювати комплекс економічно-правових відносин у системі національного насінництва, де відбуваються основні дії з трансферу наукових інновацій у галузі селекції.

2. Результати діяльності наукових установ НААН у сфері комерціалізації наукових продуктів та наукомісткої продукції за 2011 рік

Наукові установи відділень НААН	Надійшло всього коштів до спец - фонду установ, тис. грн	у тому числі за:							
		ліцензійними угодами		господарськими угодами		реалізацію наукоміст- кої продукції		пайову участь у спільних проектах	
		тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Відділення землеробства, меліорації та механізації	19775,5	1411	7,2	7758,6	39,2	10605,2	53,6		
Відділення рослинництва	67664,4	23883,0	35,3	22669,0	33,5	20400,3	30,1	712,1	1,1
Відділення ветеринар- ної медицини та зоотехнії	5225,4	441,1	8,4	4181,3	80,0	603,0	11,6		
Відділення аграрної економіки і продовольства	5890,0	338,7	5,8	5343,8	90,7	207,5	3,5		
Відділення наукового забезпечення трансфе- ру технологій	16821,6	1837,8	10,9	3217,8	19,1	11730,3	69,8	35,7	0,2
Разом по НААН	115376,9	27912,2	24,2	43170,67	37,4	43546,4	37,7	747,8	0,6

Джерело: Звіт про діяльність Національної академії аграрних наук України за 2011 рік. – К: Аграрна наука, 2012.

Тут у 2000 році за участю провідних селекціонерів інституту була створена спеціалізована насінницька фірма ЗАТ “Селена”, якій Селекційно-генетичним інститутом – НЦНС НААН було надано виключне право на продаж насіння сортів і гібридів сільськогосподарських культур, які створені нау-

ковими співробітниками інституту. Укладення ліцензійних договорів із споживачами насіння на надання їм права на вирощування й продаж вирощеного насіння на законних підставах, проводять регіональні представники та агенти ЗАТ “Селена”(рис.1).

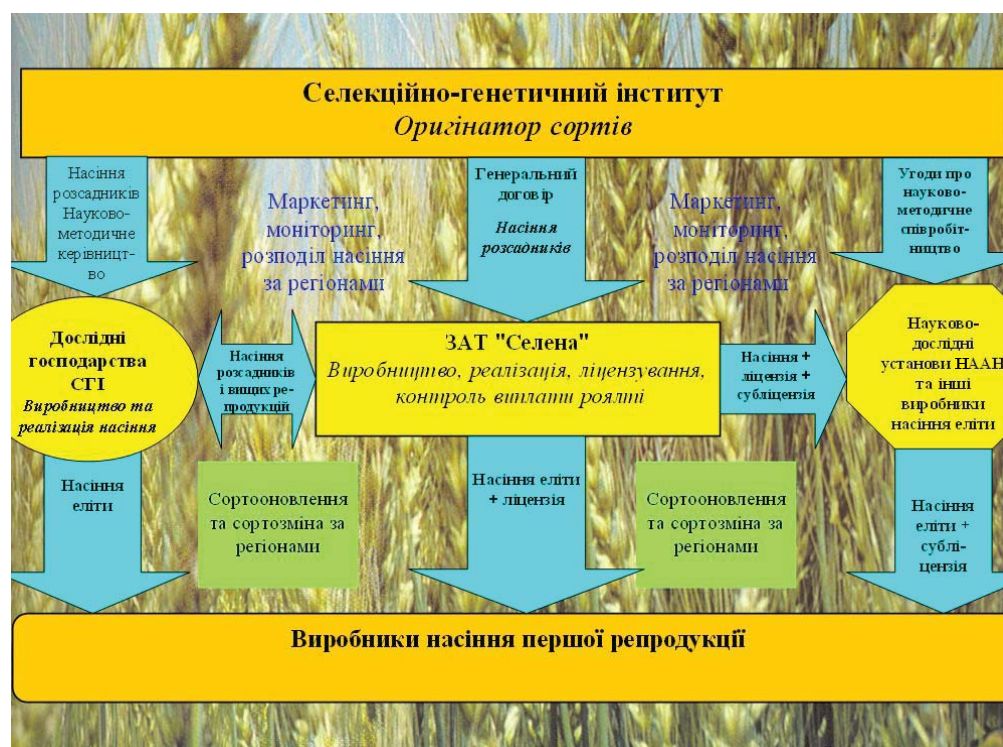

Рис. 1. Трансфер оригінального й елітного насіння сортів і гібридів сільськогосподарських культур Селекційно-генетичного інституту – НЦНС НААН

Джерело: Соколов В.М. Стан та основні підходи до поліпшення системи збору роялті за використання інтелектуальної власності наукових установ / В. М. Соколов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/institutions/sgi/sokolov.html>.

В Інституті рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН фронтування ринку інновацій ґрунтується на застосуванні системного підходу маркетингового дослідження при розробці технологічного забезпечення впровадження інноваційних продуктів.

The diagram illustrates the innovation process and its integration into the market system. It is structured as follows:

- Селекційний процес (Selection Process):**
  - Новація – кінцева форма наукового процесу, завершені результати у формі сформованих розробок (містять всі споживчі характеристики інновації, але ще не інтегровані в систему товарно-грошових відносин)** (Innovation – the final form of the scientific process, completed results in the form of developed products (contain all consumer characteristics of the innovation, but are not yet integrated into the system of commodity-money relations)).
  - Фундаментальні новації інтегруються у товарно - грошові відносини через прикладні інновації опосередковано** (Fundamental innovations are integrated into commodity-money relations through applied innovations indirectly).
- Проектна інновація (Project Innovation):**
  - Доведення до рівня інновації** (Bringing to the level of innovation).
  - Капіталізація** (Capitalization).
- Інтеграція в систему товарно-грошових відносин (Integration into the commodity-money system):**
  - Інновації- новостворені (застосовані) і (або) удосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, які суттєво поліпшують структуру і якість виробництва і (або) соціальної сфери; (Закон України „Про інноваційну діяльність”, 4 липня 2002 року).** (Innovations - newly created (applied) and/or improved competitive technologies, products or services, as well as organizational-technical solutions of production, administrative, commercial or other nature, which significantly improve the structure and quality of production and (or) social sphere; (Law of Ukraine „On Innovation Activity”, July 4, 2002)).
  - Інновація – кінцевий результат впровадження нововведень** (Innovation – the final result of introducing innovations).
- Життєвий цикл інновації (Innovation Life Cycle):**
  - Впровадження (Introduction)** → **Інформаційно-маркетингове супроводження (Information and marketing support)** → **Реалізація конкурентних переваг через товарно-грошові відносини (Realization of competitive advantages through commodity-money relations)** → **Погашення вартості створення інновації (Amortization of innovation creation cost)** → **Наукомістка продукція (Science-intensive product)** → **Роялті (Royalty)**.
- Інтеграція в систему товарно-грошових відносин (Integration into the commodity-money system):** A vertical arrow indicates the flow from the innovation life cycle back to the selection process.

* Центр науково-інформаційних технологій та аналітики ІР НААН * Центр науково-інформаційних технологій та аналітики ІР НААН*

Джерело: Кириченко В. В. Методологія трансферу інновацій в агропромислове виробництво / В.В. Кириченко [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2011_7/28.pdf.

забезпечення виходу наукової продукції на наукоємний ринок (реалізується наукова продукція комплексно в пакеті з інжинірин-

говими послугами) та процес рефінансування наукових досліджень. Інститут всебічно використовує інтерактивну модель інноваційного процесу, яка включає наступні елементи: фундаментальні дослідження, прикладні дослідження, створення і передача новачій, капіталізацію й комерціалізацію інновацій. Це дало можливість інституту одержувати надходження коштів до спеціалізованого фонду 1,5 грн, а в окремі роки – більше 2 грн на гривню фінансових ресурсів, виділених із державного бюджету на науково-дослідну діяльність. Протягом останніх років інтерактивну модель інноваційних процесів широко застосовують більшість Національних наукових центрів і галузевих інститутів НААН.

Необхідно враховувати, що фронтування ринку інновацій пов'язано з вирішенням цілого комплексу аналітичних та операційних задач і насамперед головної задачі: за якою ціною продавати дану інновацію, а також спрогнозувати попит на інновації, що створюються науковою установою. В цьому контексті виникає потреба в експортному маркетинговому дослідженні, тобто виявленні можливостей і конкурентоспроможності реалізації розроблених нових інноваційних продуктів на наукоємному ринку. Використовуючи узагальнену нами на основі дослідження літературних джерел систему маркетингу інновацій (рис. 3), яка відображає конкуруючі напрями інновацій (економічну, технологічну, експлуатаційну); аналітичну модель ринкової ситуації (наявність попиту, ємність ринку, кон'юнктура ринку); економічну й технологічну конкурентоспроможність (порівняльна оцінка технічних і технологічних показників аналогів і прототипів); економічну доцільність застосування інновацій, можна визначити найбільш перспективні сегменти та потенціал наукоємного ринку, позиції конкурентів, потенційних покупців інноваційних продуктів, механізм активізації інноваційної діяльності суб'єктів підприємництва. Загалом, використання методичних підходів маркетингу інновацій сприятиме формуванню ефективних організаційних форм транс-

феру інновацій, активізації передачі технологій економічними методами (ліцензування, уступка виключних прав, угоди про ноу-хау, франшиза) й реалізації інноваційних проектів. При цьому слід пам'ятати, що на вільному ринку набувають попиту інтелектуальні товари, які задовольняють наступні умови: мають практичну цінність у виробництві, збуті; недоступні без згоди власника (наділені охоронними документами); можуть бути передані іншим особам тільки в режимі конфіденційності.

Інститут інноваційного провайдингу НААН на основі результатів ринкових досліджень за типом організації продюсерства у шоу-бізнесі, промоутерства в спорті розробив систему інноваційного провайдингу в інноваційній діяльності, спрямовану на забезпечення безперервного процесу створення, удосконалення й трансферу наукової та інноваційної продукції за економічними правилами наукоємного ринку. В цьому зв'язку система інноваційного провайдингу поєднує сферу державного регулювання, виробництва, споживання та бізнес-послуг, які супроводжують науково-інноваційний процес на всіх стадіях творчого продукування науково-технічних досліджень і розробок, дослідно-експериментального випробування та інноваційно-венчурного підприємницького супроводу до кінцевого споживача.

Нині в кожній області й в Автономній Республіці Крим функціонують за моделлю інноваційного провайдингу Центри наукового забезпечення агропромислового виробництва НААН. Вони є головними операторами НААН на наукоємному ринку в аграрній сфері регіону. Це дає можливість створити основу до системного переведення галузей агропромислового виробництва на принципи інноваційної діяльності, з виходом наукоємної продукції на світовий наукоємний ринок. Водночас стає очевидним, виходячи із світових тенденцій інноваційного розвитку, що стратегія розвитку трансферу технологій в агропромисловому виробництві має включати проведення багатовекторних напрямів державної підтримки з тим, щоб забезпечити:

дотримання балансу між стратегічними пріоритетами й проблемними галузями та технологічними змінами із зростанням глобальної економіки знань;

побудову сучасної інноваційної інфраструктури й динамічної інформаційної системи;

мінімізацію економічних ризиків залучення інвестицій до сфери високотехнологічного виробництва;

поліпшення якісних показників освіти та досягнення рівного доступу до неї.

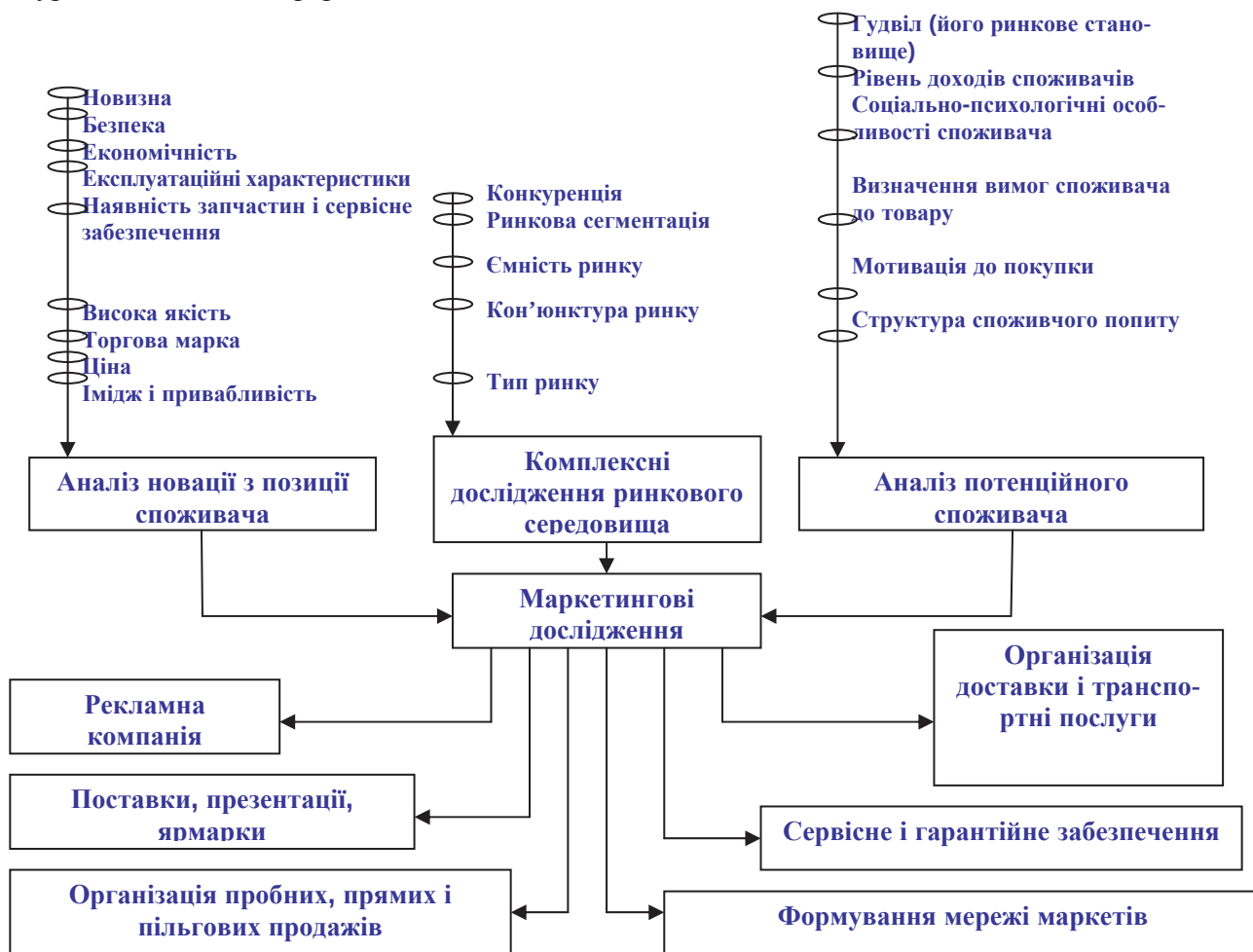

Рис. 3. Узагальнююча схема системи маркетингу інновацій

Джерело: Власні дослідження.

Висновки. Зазначене вище зумовлює необхідність подальшого проведення дослідження щодо аналітичної оцінки організаційної структури управління в сфері науково-технологічної й інноваційної діяльності аграрного сектору економіки України з тим, щоб спрямовувати інноваційну діяльність на забезпечення докорінної структурної і технологічної модернізації виробничої бази галузей агропромислового виробництва, підвищення інвестиційного клімату, ділової активності та ефективності виробництва й розв'язання наступних актуальних завдань:

сприяння інтеграційним процесам як одному із засобів примноження потенціалу

інноваційних ресурсів і підвищення конкурентоспроможності агропромислового виробництва;

зосередження інвестиційних ресурсів на розвиток високоліквідних виробництв інноваційних кластерів, які забезпечують економічне зростання за рахунок інноваційних факторів і таких, що збільшують базу для відтворення інвестиційних ресурсів;

удосконалення системи відбору та обґрунтування інноваційних проєктів, які здійснюються за рахунок як одно-, так і багатоканального фінансування;

удосконалення інституціональних трансформацій корпоративного сектору економіки та через інноваційний консалтинг забез-

печення ринкового розповсюдження інновацій серед споживачів.

Список використаних джерел

1. Володін С.А. Інноваційний розвиток аграрної науки [моногр.]. / С.А. Володін. – К.: Вид-во МАУП, 2006. – 400 с.
2. Гесць В.М. Інноваційні перспективи України / В.М. Гесць, В.П. Семиноженко. – Харків: Константа, 2006. – 272 с.
3. Друкер П. Як забезпечити успіх у бізнесі: новаторство і підприємництво / П. Друкер. – К., 1994.
4. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» № 3687-ХІІ від 15.12.1993 р. [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Звіт про діяльність Національної академії аграрних наук України за 2011 рік. – К: Аграрна наука, 2012.
6. Кириченко В.В. Методологія трансферу інновацій в агропромислове виробництво / [Електронний ресурс] / В.В. Кириченко. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2011_7/28.pdf.
7. Музика П.М. Інноваційне підприємництво в аграрному виробництві України: моногр. / П. М. Музика. – Львів: ПП «Кварт», 2005. – 306 с.
8. Підпригора О. Авторське право і суміжні права в новому Цивільному кодексі України / О. Підпригора // Інтелектуальна власність. – 2004. – № 2. – С. 16-20.
9. Інноваційна діяльність в аграрній сфері: інституціональний аспект: моногр. / [П.Т.Саблук, О.Г. Шпикуляк, Л.І. Курило та ін.]. – К.: ННЦ ІАЕ, 2010. – 706 с.
10. Стеченко Д.М. Інноваційні форми регіонального розвитку: навч. посіб. / Д.М. Стеченко. – К.: Вища шк., 2002.
11. Соколов В.М. Стан та основні підходи поліпшення системи збору роялті за використання інтелектуальної власності наукових установ / [Електронний ресурс]. В. М. Соколов. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/institutions/sgi/sokolov.html>.
12. Шпикуляк О.Г. Трансфер технологій в агропромислового виробництва України (стан і концептуальні напрями) / О. Г. Шпикуляк, С.О. Тивончук, С.В. Тивончук // Економіка АПК. – 2012. – № 10. – С. 111-114.
13. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку / Й. Шумпетер. – М.: Прогресс, 1982. – 454 с.

Стаття надійшла до редакції 26.11.2012 р.

*

УДК 631.17.001.7:633

**В.М. ПЕТРОВ, кандидат економічних наук, доцент
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва**

Технічне забезпечення інноваційних технологій у рослинництві

Постановка проблеми. Відтворення виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств в сучасних умовах господарювання багато у чому залежить не тільки від насичення технікою та обладнанням у фізичних одиницях, але й вирішальною мірою від їх наукомісткості, використання передових ноу-хау при конструюванні, економічності. Забезпечення машинно-тракторного парку сільських товаровиробників засобами механізації, що акумулюють у собі останні досягнення передової інженерної думки, разом з освоєнням нових джерел енергії нині виступають ключовими напрямками інноваційного розвитку в умовах глобалізації та інтеграції України до європейського і світового економічного простору та необхідними складовими забезпечення кон-

курентоспроможності вітчизняного аграрного виробництва. Проте темпи інноваційного переоснащення, що склалися в АПК України за роки державної незалежності, незважаючи на певне пожвавлення останніми роками, не можна вважати задовільними, бо значне відставання від розвинутих країн світу за технологічним рівнем у всіх сферах вітчизняного аграрного виробництва настільки велике, що без вжиття великомасштабних радикальних заходів загальнодержавного рівня подолати його буде неможливо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах пореформеного функціонування вітчизняного аграрного виробництва проблема його переведення на інноваційну модель розвитку є однією з пріоритетних у сучасних наукових і прикладних дослідженнях. У наукових публікаціях П.Т. Саблука, О.Г. Шпикуляка [12, 28, 29],